

8/26

irizpena

Unibertsitateen

Lege Aurreproiektuari buruzkoa

Bilbo, 2026ko urriaren 7a

CES
EGAB

Consejo Económico
y Social Vasco

Euskadiko Ekonomia eta Gizarte
Arazoetarako Batzordea

Irizpena 8/26

I.- AURREKARIAK

2026ko uztailaren 22an, Zientzia, Unibertsitate eta Berrikuntza Sailaren idazki bat jaso genuen. Horren bitartez, “*Unibertsitateen Lege-Aurreproiektua*” testuari buruzko txostena eskatu zuen, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen maiatzaren 17ko 8/2012 Legearen 3.1 artikuluan ezarritakoaren arabera.

Kontsultagai dugun arauaren xedea da, 1 artikuluan azaltzen duenez, Euskal Unibertsitate Sistema (aurrerantzean, EUS) antolatzea eta koordinatzea, haren garapena sustatzea, eta Euskal Autonomia Erkidegoan unibertsitateko prestakuntzajardueren araubide juridikoa arautzea, estatuaren eskumeneko ezaugarri bereziko unibertsitateak salbu.

Berehala bidali zitzairen dokumentuaren kopia Batzordearen osoko bilkurako kide guztiei, beren proposamenak eta iritziak bidal zitzaizkien eta horien berri eman ziezaioten Lan Batzordeari, Euskadiko Ekonomia eta Gizarte Arazoetarako Batzordearen Funtzionamendu Araudian ezarritakoarekin bat etorritz.

2026ko irailaren 16 eta 24an, eta urriaren 1ean, Ekonomia Garapenerako Batzordea bildu zen, eta, hartutako erabakietatik abiatuta, irizpen-proiektua formulatu zen, Batzordearen osoko bilkurari helarazteko, eta han gehiengoz onartu zen, LAB Sindikatuaren boto partikularrekin.

II.- EDUKIA

Unibertsitateen Lege-Aurreproiektuak zioen azalpen bat, 11 titulutan banatutako 128 artikulua, 2 xedapen gehigarri, 2 xedapen iragankor, xedapen indargabetzaile bat eta 2 azken xedapen ditu.

Azalpen-zatia

Unibertsitateek ezagutza aurreratuarekin lan egiten dute. Horixe da ezagutza berria sortzeko (**ikerkuntza**) darabilten lehengaia. Gainera, ezagutza gizarte osoari ematen diote. Zeharka egiten dute, prestakuntzaren bitartez; eta zuzenean ere bai, gizartean zabaltzen dutelako eta enpresei, instituzioei eta azken horien mende dauden zerbitzu publikoei transmititzen dietelako (**transferentzia**).

Dena den, munduko eraldaketa azkarrei ezin diete ez ikusiarena egin (teknologikoei, ingurumenekoei eta gizartekoei, batez ere), ezta trantsizio horien ondorioz gizartearekin eta komunitatearekin ezinbestean hartu beharreko konpromisoari ere.

--

EUS bi hamarkadaz garatu ondoren, arauketa berriak ez du haren antolaketan eta gobernantzan aldaketa nabarmenik egin behar. Aitzitik, 2004ko Legeak sistemari emandako tresnak mantendu beharra dago. Are gehiago, sistemaren funtzionamendu bateratua (harmonikoa) indartu ere egin behar da, Euskal Unibertsitate Sistemak egin behar duen ikasketen eskaintzak euskal gizartearen eta haren ehun sozioekonomiko eta instituzionalaren unibertsitateko prestakuntzaren beharrak ase behar ditu, eta erabilgarria izan behar du, ahal den neurrian, ikasleek beraiek hautatutako proiektu profesionala garatzeko diziplinetan prestatzeko aspirazioak asetzeko. Funtzionamendu harmoniko horrek, beraz, enplegarritasun txikiaren diziplinetan tituludun gehiegi egotea saihestu beharko du.

2004ko arauketak sortutako tresna garrantzitsuenetako bat Euskal Kalitate Agentzia izan zen. Funtsezko zeregina duela egiaztatu da. Hain zuzen, gure sistemaren kalitate-bermerik handiena da, eta lan hori egiten jarraitu behar du.

2004ko unibertsitate-panoramaren aldean, lehia handiagoa egongo da goi-mailako prestakuntzako instituzioen artean, are gehiago mendearen lehen hamarkadan ikasle gutxiago erregistratu zela kontuan hartzen badugu, eta, ziur asko, kopuru hori gehiago jaitsiko dela 2030etik aurrera. Testuinguru horretan, kalitatea bermatzea garai batean baino are beharrezkoagoa da. Gainera, gardentasunak askoz garrantzi handiagoa hartuko du.

Unibertsitatean emandako prestakuntzaren onura zuzenean jasotzen duen gizarteko sektorea ikasleena da, eta, beraz, gizartean ezinbesteko funtzioa dauka, prestakuntza hori ikasleen garapen pertsonal eta profesionalarentzat ez ezik, gizarte guztiarentzat baliagarria izango baita. Ikasleei dagokienez, botere publikoak unibertsitate-ikasketak egin ditzaketen guztien aukerak berdintzera egin behar du, bi arrazoiengatik. Batetik, justizia hutsagatik. Eta, bestetik, gizarteak ezin duelako galdu unibertsitate-ikasketak arrakastaz bukatzeko gaitasuna dutenen ekarpena, haien estatus sozial edo ekonomikoa edozein dela ere. Premisa horiei jarraituz erabat justifikatuta dago ikasteko beken eta laguntzen politika irmo eta ondo hornitu bat ezartzea.

Ikusi denez, unibertsitatean ikerketa, prestakuntza eta ezagutzaren transferentzia aldi berean egiten dira, eta elkar elikatzen dute. Ikerketak unibertsitateko irakasleak kualifikatzen ditu. Unibertsitate-lege batek horregatik sustatu behar du kalitatezko ikerketa, eta horrexegatik saiatu behar da hura bermatzen.

Lege-aurreproiektu honetan ereduizko karrera akademiko bat proposatzen da. Karrera horrek hainbat etapa eta mugarri ditu, eta, txandaka, doktorego-prestakuntzaren fasetik edo lanbide-jarduera nabarmen batetik eskura daiteke.

Lege-aurreproiektu honetan irakasleen kalitateari eta nazioarteko ikerketari eta esperientziari ematen zaion garrantzia dela eta, zentzuzkoa da irakasleen dedikazioa ordainsarien bidez saritzeko legeak ezartzen dituen pizgarriak, ahal dela, irakasleon nazioarteko esperientzia eta ibilbide zientifikoa aitortzera bideratzea.

Eskubideen eta aukeren berdintasunak eta aitortzak, besteak beste, helburu unibertsal bat izan behar du.

Unibertsitateen kudeaketak, administrazioak eta zerbitzuek dagoeneko eraldaketa handia jasan dute, eta etorkizun hurbilean askoz ere handiagoa izango da.. Antolakuntzaren, teknologiaren eta instituzioen arloko konplexutasun handiko testuinguru honetan, teknikariek eta kudeaketako eta administrazio eta zerbitzuetako langileek ezinbesteko eragileak dira unibertsitatearen antolamendurako eta haren funtzionamendurako.

Nazioarteko ikerketa lehiakorrean oinarritutako kalitatezko-prestakuntzak baliabide ekonomikoak behar ditu. Orain arte Euskal Unibertsitate Sistemaren hartutako bideari jarraituz, finantza-kontuak ezberdin tratatu behar dira unibertsitate publikoan eta pribatuetan. Programa-kontratuen figuraren bidez, Administrazioak baliabide ekonomikoak bideratu ahal izango dizkie sistemako unibertsitateei, beren jarduera interes orokorreko irizpideen arabera gara dezaten.

EAEko Administrazio Orokorrak unibertsitate publikoan duen erantzukizuna askoz zabalagoa da, unibertsitateko bizitzaren eremu guztietara iristen baita ia.

Horrez gain, finantzaketa-bide berriak sortu behar dira (endowment delakoen antzekoak), eta, horretarako, funts horiek hornitzeko pertsona fisiko eta juridikoen dohaintzentzako tratamendu fiskal desiragarria ezarri beharko litzateke. Bestelako finantzaketa-bide batzuk ez dira gutxietsi behar, dena den; esaterako, ikerketa-zerbitzuak eta prestakuntza espezializatuak, patenteak erregistratzea eta saltzea, eta abar.

Ez da ahaztu behar teknologia digitalek garrantzi handia dutela arlo guztietan. Era berean, legeak euskararen erabilera bultzatuko du, bai eta unibertsitate-jardueran beste hizkuntza batzuk modu orekatuan integratzea ere.

--

Nahiko neurri apalak dituen arren, euskal unibertsitate-sistemaren ezaugarri nagusia heterogeneotasuna da. Ezaugarri horrek aberastu egiten du Euskal Autonomia Erkidegoko goi-mailako hezkuntza-sistema eta -eskaintza. Hala ere, multzoak modu koordinatuan eta harmonikoan jardun behar du, eta, horretarako, erakunde komunek funtsezko zeregina dute.

Hain justu ere, horixe da lege-aurreproiektu honen helburuetako bat: sistema osatzen duten unibertsitateen jardun bateratu eta koordinatua antolatzea eta planifikatzea, gure gizartearen beharrak asetzeko, kalitate goreneko estandarrei jarraituz.

Sistema ez da itxia, eta ezin du izan. Unibertsitate berriak sortu edo errekonozitu daitezke sistemaren parte izateko. Halako kasuetarako, lege-aurreproiektuak etorkizuneko unibertsitateak txertatzean sistema osoaren kalitatea betikotzeko parametroak zehazten ditu.

Gure autonomia-erkidegoan beste erkidego batzuetako unibertsitateetako ikastegiak ere jar daitezke, baita beste estatu batzuetako titulu ofizialak emateko atzerriko unibertsitateak ere. Lege-aurreproiektu honek bi elementu berri gehitu ditu halako gertakariak prestakuntzaren eskaintzan distortsiorik edo ezegonkortasunik sor ez dezaten: haien beharraren eta bideragarritasun sozial eta akademikoaren analisi bat; eta haien kalitateari buruzko Unibasq-Euskal Unibertsitate Sistemaren Kalitate Agentziaren txosten bat. Horiekin, Eusko Jaurlaritzak behar bezala justifikatuta erabaki beharko du Euskadin ezartzeko baimena ematen edo ukatzen dien.

Euskal Unibertsitate Sistema definitzen duten ezaugarrietatik bigarrena euskararekiko, hau da, geure hizkuntzarekiko, konpromiso saihetsezina da. Lege-aurreproiektu honek, aurreko legeak bezalaxe, ahaleginak egiten ditu euskara irakaskuntzaren, gaztelaniarekin batera, ikerkuntzaren eta ezagutzaren transferentziaren bideratzaile izan dadin. Akitania Berria – Euskadi – Nafarroa Euroeskualdeak (NAEN) euskararen unibertsitate-espazio edo -lurralde bat ezartzeko apustua egin du, unibertsitateetako ikasleek eta langileek jarduera eta proiektu akademikoak parteka ditzaten, euskara lotura nagusi izanik, baina ez lotura bakar.

Euskal Unibertsitate Sistema, hain zuzen ere, nortasun propiodun sistema bat da, txikia tamainaz eta heterogeneoa bere formaz, baina nazioartean proiektziodun unibertsitate-ingurune bihurtzeko nahia dauka.

Nazioartekotzeak, Euskal Sistema eta gizarte osoa aberasteaz gain, beste xede bat du, lege-aurreproiektu honen interesekoa: talentudun pertsonak bi bidetatik lortzea. Lehenbizikotik, espero da gure sistemako irakasleek beren prestakuntza-bidean nazioarteko ikastegi akademikoetan edo

ikerketa-zentroetan egonaldiak egitea, eta, horretarako, lege-aurreproiektu honek esperientzia hori prestakuntza-curriculumean sartzen du. Bigarrena EAetik kanpoko unibertsitate- edo ikerketa-sistemetatik datozen kualifikazio handiko pertsonak erakartzeko borondatean datza. Lege-aurreproiektu honek, ildo horretan, zenbait aurreikuspen egin ditu nazioartean prestigio handia duten pertsonak EAEko unibertsitateetara etortzea eta hurbiltzea errazteko.

Xedapen-zatia

Lege honek bi helburu ditu: Euskal Unibertsitate Sistema antolatzea eta koordinatzea, eta, EAEn egiten den unibertsitate-jarduera arautzea.

Lehen helburuari dagokionez, lege-aurreproiektuaren antolaketak mailakako logika bati jarraitzen dio, I. titulutik IX. titulura: hasteko, EUS inspiratzen duten printzipio orokorrak ezartzen ditu; gero, bere funtsezko eginkizunak eta kalitate-mekanismoak arautzen ditu; eta gobernantzari, plangintzari eta araubide ekonomikoari lotutako alderdiak jorratzen ditu ondoren. Amaitzeko, Euskal Sistemako unibertsitate publikoarentzako eta pribatuentzako araubide bereziak lantzen ditu. Bigarrenari dagokionez, aldiz, lege-aurreproiektuak X. tituluaren EAE egiten den unibertsitate-jardueraren esparru juridiko orokorra garatzen du.

Legeak atariko titulu bat eta hamar titulu ditu, baita xedapen gehigarriak, iragankorrak, indargabetzaileak eta azken xedapenak ere.

Atariko Tituluak manuaren oinarritzko arau-esparrua zehazten duten xedapen orokorrak jasotzen ditu.

- I. tituluak Euskal Unibertsitate Sistemaren helburua eta printzipioak ezartzen ditu.
- II. tituluak unibertsitateen funtsezko eginkizunak arautzen ditu, hiru kapitulutan: irakaskuntza-eginkizuna, ikerketa-eginkizuna eta ezagutza transferitzekoa.
- III. tituluak EUSren bereizgarri izan behar duten funtsezko hiru ezaugarri jorratzen ditu: kalitatea, nazioartekotzea eta konpromiso soziala; eta eremu bakoitzak bere kapitulu espezifiko du.
- IV. eta V. tituluak unibertsitate-hezkuntzaren koordinazioari buruzkoak dira. IV. tituluak EUSren gobernantza ezartzen du, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorraren eta kide anitzeko partaidetza-organoen zeregina barne. V. titulua, bestalde, EAEko unibertsitate-jarduera osoaren sistemaren plangintzaz arduratzen da, eta horren barruan sartzen da, bereziki, unibertsitateek eta unibertsitate-sistemako zentroek egindakoa, baina baita, sistematik kanpo, Euskadin gertatzen den guztia ere, funtsezko pieza baita egituran.
- VI. tituluak unibertsitateen araubide ekonomiko eta finantzarioa arautzen du, unibertsitate publiko zein pribatuei aplikatu beharrekoa.
- VII. tituluak ikasleek eta unibertsitateen zerbitzurako langileek osatutako unibertsitateko komunitatea jorratzen du, hura zaintzeari arreta berezia jarritz.
- VIII. tituluak unibertsitate publikoaren araubide juridiko, ekonomiko eta antolakuntzazkoa garatzen du; besteak beste, haren gobernantza, aurrekontua, kontratazioa, irakasleak eta ikertzaileak, eta teknikariak eta kudeaketako eta administrazio eta zerbitzuetako langileak.
- IX. tituluak pribatuak diren EUSko unibertsitateen araubide espezifiko arautzen du.

- X. tituluak EAE unibertsitate-zerbitzua emateko araubide juridikoa ezartzen du; eta, Euskal Sistemako unibertsitateez gain, aplikagarria zaie Euskadin kokatutako ikastegi guztietan egindako unibertsitate-eginkizun guztiei, estatuaren eskumenekoak direnak salbu.

Azkenik, Legea osatzeko, bi xedapen gehigarri, bi xedapen iragankor, xedapen indargabetzaile bat eta hiru azken xedapen daude, behar bezala aplikatzen eta egokitzen direla ziurtatzeko.

Xedapen indargabetzailean, 3/2004 Legea indargabetzearekin batera, bi dekretu berariaz indargabetzen dira. Lehenengoa 351/2010 Dekretua da, abenduaren 28koa, EAEko Unibertsitate, Zentro eta Unibertsitate Irakaskuntzen Erregistroa sortzen duena. Bere garaian euskal erregistro bat sortzearen alde egin zen arren, eta horretarako eman zen dekretu hau, ez zen inoiz martxan jarri eta bere eginkizunak Ministerioak kudeatzen duen eta irailaren 12ko 1509/2008 Errege Dekretuan arautzen den Unibertsitate, Zentro eta Tituluen Erregistroak betetzen ditu erabat. Beraz, bidezkoa da euskal erregistroa ezabatzea. Bigarrena maiatzaren 20ko 94/2008 Dekretua da, Euskal Herriko Unibertsitateari egin beharreko ekarpen arrunta zehazteko irizpideak ezartzen dituen. Bertan, inoiz erabili ez den ekarpen hori objektibatzeko formula bat aurkezten da, eta ez da eraginkorra une bakoitzean kontzeptu horrengatik egin beharreko ekarpena kalkulatzeko.

III.- GOGOETAK

Batzorde honek Zientzia, Unibertsitate eta Berrikuntza Sailaren ekimena eta ahalegina baloratzen du EAEri Euskal Unibertsitate Sistema arautzeko esparru arautzaile eguneratua emate aldera.

Lege-aurreproiektuaren edukiari dagokionez, Euskadiko EGABren ustez, egokia da honako gogoeta hauek egitea:

Aldez aurreko gogoeta

Aurreproiektuak orain arte arautzen ez ziren zenbait alderdi arautzen ditu, eta guztiei ez zaie modu berean erreparatu behar.

Unibertsitate-sistemaren oinarritzko egitura baino maiztasun handiagoz aldatzeko antolakuntzari eta prozedurari buruzko gaiak arautzen ditu, eta, gainera, zenbait alderditan, unibertsitatearen autonomia gutxietsi dezakete. Aurrekoaren harira, aurreproiektuaren 4.2 artikulua unibertsitateei aitortzen die arautzeko eta araudia garatzeko gaitasuna legeak eta haren erregelamenduek lantzen ez dituzten gaietan edo eskumenak beste organo batzuei esleitzen ez zaizkien horietan. Adibide argienak dira iraupen zehatzeko karrera akademiko estandarraren legeko definizioa (100. art.), lizentzia sabatikoen konfigurazioa eta nazioarteko egonaldien definizioa (101. art.), kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoek postuen eta programen oso antolamendu xehatua (110. art.), kanpoko jardunbide akademikoek arauketari buruzko alderdi zehatzak (55. art.) eta legez finkatzea lau urteko iraupena izan behar dutela berdintasun-planek (63. art.).

Bestalde, antolakuntza-alderdiak arautzen ditu egiaztapenen, hautaketa-batzordeen, irakasleen eta ikertzaileen ordainsarien eta kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoek lanbide-karreraren arloetan. Berme-emaileak direnez, ondore positiboa izan dezaketen arren, zenbait puntutan araudi puntualetara bidaltzen dute, garapen-gaikuntza orokorrik eta araudiz arautu behar diren gaien ikuspegi sistematikorik sartu gabe. Horregatik, gure iritziz, egokia da legeak araudiz garatzeko azken xedapena sartzea eta onestearekin batera garapen-arauen egutegia zehaztea.

1. Unibertsitate-ereduari buruz

Ekoizpen- eta lanbide-inguruneak azkar eraldatzen ari dira, eta horrek sakonki aldatu du unibertsitatearen eta gizartearen arteko harremana. Unibertsitate-prestakuntza dagoeneko ezin daiteke beren-beregi uler titulu ofiziala lortzeko hasierako etapa gisa. Modu berean, ezagutzaren transferentzia ezin daiteke prozesu ikertzaitetik bereizi. Unibertsitatea deituta dago pertsonen laguntzera beren lanbide-ibilbidean; hala, erraztasunak eman behar ditu eguneratzeko eta birprestatzeko, eta, aldi berean, saiatu behar da sortzen duen ezagutza eraginkortasunez txertatzen jarduera ekonomikoetan eta zerbitzu publikoetan. Bilakaera hori bereziki garrantzitsua da Euskadiko unibertsitate sisteman, ehun ekonomikoarekin harreman estua baitu, hain zuzen ere, enpresa txiki eta ertain asko eta sistema zientifiko-teknologiko garatua duen ehun ekonomiko horrekin. Unibertsitateek gai izan behar dute trebakuntza eta berrikuntza beharrei erantzuteko, eta alderdi hori garrantzitsua da ehun sozioekonomikoa eraldatzeko eta pertsonen lanbide-garapenerako Unibertsitatearen arauketak moldapen-gaitasun hori sustatu behar du, eta saihestu behar du irakaskuntza ofizialetarako edo emaitzen ustiapen-forma tradizionaletarako pentsatutako prozedurak malgutasun handiagoa eskatzen duten jarduketak zailtea.

Ikuspegi horretatik, komenigarria da bizitzan zehar prestakuntza iraunkorraren eta ikaskuntzaren tratamendua indartzea aurreproiektuan. Testuak gaur egun eginkizun hori aitortzen du, baina oinarrian adierazpen modura baino ez. Egokia dirudi berezko edukia ematea, unibertsitateko irakaskuntza-eginkizunaren funtsezko ikuspegi gisa konfiguratuz eta garatzeko erabil daitezkeen tresnen aniztasuna aitortuz. Berezko titulu tradizionalekin batera, legeak mikrokredentzialak eta prestakuntza laburreko bestelako modalitateak aurreikusi beharko lituzke. Formula horiek eguneratzeko edo lanbide-mailan birprestatzeko izan daitezke.

Bizitzan zehar ikaskuntza eraginkortasunez sartzeko, ikuspegi hori islatu behar da euskal unibertsitate-sistemaren plangintza-tresnatan ere. Unibertsitate-planak helduen prestakuntza eta prestakuntzazko eguneratze beharren diagnostikoa izan beharko luke, unibertsitate-prestakuntzak enplegarritasuna edo lanbide-garapena erraz dezakeen kasuetan. Halaber, laguntza-ildoak aurreikusi beharko lirateke ekoizpen-ehunaren bilakaerari eta aldaketa teknologikoei lotuta.

Dena den, gai hori unibertsitate-plangintzan sartuz gero, ez da interpretatu behar titulu ofizialetarako ikusten diren mekanismoen prestakuntza iraunkorrera automatikoki hedatuko denik. Helburuak berak moldatzeko gaitasuna eta erantzun azkarra eskatzen ditu. Horregatik, berezko irakaskuntzetan eta prestakuntza iraunkorrean eskumenak dituen sailak esku hartzean, lehentasunez sustatu eta koordinatu beharko lituzke, unibertsitateen autonomia errespetatuz bere eskaintza zehazteko.

Pareko gogoeta merezi du ezagutzaren transferentziak. Kasu honetan, aurreproiektuak oinarri arautzaile garatuagoa du, espresuki aitortzen baitu transferentzia unibertsitateen oinarrizko eginkizun gisa, eta berariazko kapitulu bat eskaintzen dio. Beraz, iradoki den hobekuntza ez da unibertsitate-eginkizun berria sortzea, nahikoa tresnak ematearena baizik eraginkortasunez aplikatu ahal izateko. Izan ere, unibertsitatearen eta ehun sozioekonomikoaren arteko lankidetzaren aldarrikapen hutsak ez du berez bermatzen transferentzia eraginkorra. Enpresa askorentzat, bereziki txikientzat eta ertainentzat, identifika dezaketen solaskiderik ez izatea edo epeen gaineko ziurgabetasuna oztopo aipagarriak dira. Halaber, zailtasuna izan daiteke aurreikuspenik ez izatea emaitzei aplikatuko zaien araubideari buruz. Legeak lagundu beharko luke eragozpen horiek murrizten gutxieneko baldintza erkideak ezarriz unibertsitateekin harremana irisgarriagoa eta gardenagoa izateko.

Ilido horri jarraikiz, komeni da oraingo transferentziari buruzko artikulua tresna zehatzen bidez garatzea. Hitzarmenen eredu normalizatuak izan beharko lituzke eta izapideak antolatu beharko lituzke eragiketaren arriskuarekiko neurrizko irizpideen arabera. Erantzute-denborari buruzko barne-helburuak argitaratzeari esker, harreman hau ebalua litekeen zerbitzu bihurtuko litzateke.

Halaber, elkarlanaren segurtasun juridikoak eskatzen du proiektuak hasi baino lehen argi eta garbi zehazteko alderdien ekarpenak eta emaitzei aplikatuko zaien araubidea. Gainera, zehaztu beharko dira argitalpen-baldintzak eta ustiapen-eskubideak. Eskubide horien esleipenak kontuan hartu beharko ditu onetsitako ekarpenak eta jasandako arriskuak ordenamenduak ezarritako mugen barruan.

Orientabide horrek aurreproiektua osatzea gomendatzen du ikerketa-emaitzen ustiapen eta balorazioaren berariazko arauketarekin. Teknologia guztiek ez dute tresna bera behar eta proiektu guztiek ez dituzte baldintza berdinak. Ustiapena lizentzia edo aukeren bidez antola daiteke, ordenamenduak onesten dituen beste formula batzuk baztertu gabe. Eragiketa bakoitzaren konfigurazio ekonomikoak kontraprestazio aldakorak edo sozietatean partaidetza izan ahalko ditu egokia denean. Irizpide zuzentzailea ez da izango beren-beregi unibertsitateak lortutako diru-sarrerara berehala maximizatzea, ezagutza eraginkortasunez ustiatzeko eta garapen teknologikoa sustatzeko eragiketaren gaitasuna baizik.

Ikuspegi horretatik, unibertsitate-ekintzailetzaren tratamendua ere ikuskatu behar da. Ezagutzaren ondoriozko enpresek sortzea baliozko bidea da transferitzeko, baina ez halabeharrez egokiena kasu guztietan. Arauketak laguntza horri eutsi beharko lioke, eta, aldi berean, neutraltasuna bermatu beharko luke beste ustiapen-modu batzuekiko. Horien artean dago dagoeneko sortuta dauden enpresei transferitzea, baldin eta nahikoa gaitasun badute teknologia garatzeko eta merkatura eramateko.

Logika berak gomendatzen du patenteen salmentari buruzko aipamena birformulatzea unibertsitatearen diru-iturri gisa. Jabetza industrialia ez da sal daitekeen aktibo bat bakarrik, transferentzia antolatzeke tresna bat ere. Legeak kategoria zabalagoa erabili beharko luke emaitzak baloratu eta ustiatzeko; utzi beharko luke lizentzietara eta lagapenetara, bai eta beste formula egoki batzuetara ere jotzen eragiketa bakoitza kontuan hartuta. Hala, berehalako itzulera ekonomikoa baloratzeaz gain, aintzat hartuko litzateke ekoizpen-jarduerari eta enplegu kualifikatuari egindako ekarpena.

Eredu horrek funtzionatzeko, halabeharrezkoa da hirugarrenekin egindako kontratazioaren prozeduretan jardutea ere. Manten daiteke unibertsitate bakoitzaren barne-arauetara eta estatutuetara bidaltzea autonomia adierazteko, baina gutxieneko estandar erkideekin osatu beharko litzateke. Ilido horri eutsiz, prozedura sinplifikatuak zehatz daitezke kontratu estandarretarako eta bide laburra I+G+b-aren proiektu zehatzetarako. Era berean, komenigarria da gehieneko erantzute-epeak aurreikustea eta aurretik onetsitako kontratu-ereduak erraztea. Neurri horiek arreta berezia jarri beharko liekete enpresa txiki eta ertainen beharrei.

Transferentzia bultzatzeak proiektzioa izan beharko luke plangintzan eta finantzaketan ere. Kontratuak-programak sar ditzakete gardentasun-helburuak enpresa-ehunarentzat eta adierazleak betetzen direla ebaluatzeko, arreta berezia jarritz ETEei. Gainera, unibertsitate-planak islatu beharko luke oinarritzko ikerketaren eta ezagutzaren transferentziaren arteko halabeharrezko oreka, lehenengoa gutxietsi gabe. Arlo horretan, beharrezkotzat jotzen da konexio sinergikoak izatea Eusko Jaurlaritzako plan desberdinekin eta, zehazki, Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planarekin edo, bidezkoa bada, baliokidearekin.

Transferentzia funtsezko unibertsitate-eginkizun gisa jotzeak, era berean, bere koherentziazko isla izan behar du langileak aitortzeko sistemetan. Aurreproiektuak dagoeneko aurreikusten du transferentzia-zereginetan aritzea ordainsari osagarria izan dezaketen merezimenduen artean, baina saihestu beharko litzateke sistematikoki bigarren maila batean kokatzea ikerketarekiko. Sistemak modu orekatuan aitortu beharko lituzke ikerketa eta transferentzia, pertsona bakoitzaren profilaren arabera. Bidezkoa denean, berariaz baloratu ahal izango dira enprekin lankidetzan lortutako emaitzak eta ikerketaren emaitzen ustiapen eraginkorra.

Guztira hartuta, hobekuntza horiek direla bide, euskal unibertsitate-sistemaren etorkizunerako gero eta erabakigarriagoak diren bi ikuspegi indartuko lirateke. Batetik, pertsonen lanbide-bizitza guztian zehar laguntzeko gai den unibertsitatea eta, horretarako, prestakuntza-erantzun malguak ematea. Bestetik, sortutako ezagutza berrikuntza eta gizartearen ikuspegitik jarduera erabilgarri bihurtzeko gai den unibertsitatea. Bi kasuetan, arauketak esparru bat zehaztu behar du unibertsitate-autonomia eta segurtasun juridikoa uztartzeko, eta sistemaren erantzute-gaitasunari eusteko.

2. Prestakuntza- eta ikerketa-eskaintzaren eta behar sozioekonomikoen arteko lotura eta gobernantza

Gure iritziz, aurreproiektuak zehaztu gabe ditu prestakuntza- eta ikerketa-eskaintzaren eta behar sozioekonomikoen arteko lotura mekanismoak, eskaintza hori errazago iristeko gizartera, ekoizpen-sistemara, enpresetara eta ETEetara, bereziki. Dena den, unibertsitatearen autonomia eta onura publikoa errespetatu beharko dira.

Horrez gain, lotura-mekanismoak eraginkorrak izan daitezen, uste dugu honako hau funtsezkoa dela:

- Lehenik eta behin, EHUko Gizarte Kontseiluko erakunde-garrantzia indartzea. Aurreproiektuak Gizarte Kontseilua VIII. tituluko 2. kapituluako 2. atalean arautzen du (Gobernantza) unibertsitate publikoaren harira (71. eta 72. artikuluko). Kokapen horrek araudi-maila jaisten du indarrean dagoen Euskal Unibertsitate Sistemaren 3/2004 Legearekin (EUSL) alderatuz gero. Hartan, Gizarte Kontseiluak bere titulu espezifikoaren zuen (V. titulua). EHUko Gizarte Kontseiluak berak ohartarazten du, EHUren alegazioen bidez, "organoaren garrantziaren murrizketa objektiboa dela", erakunde heterogeneoekin batera kokatzen baitu (arabide ekonomikoa, ondare-arabidea, langileak), nahiz eta bere izaera eta eginkizunak ez izan. Gizarte Kontseilua erakunde-bitartekoa da euskal gizarteak (eta, bereziki, ekoizpen-ehunak) unibertsitate publikoaren gobernuan eta zuzendaritzan parte hartzeko. Ahultzeak zuzenean eragiten die ekonomia- eta gizarte-eragileei EHUren helburuetan laguntzeko eta helburu estrategikoak definitzeko, jarduera ekonomikoa ikuskatzeko eta lankidetzak sustatzeko erakundearen eta haren ingurunearen artean. Gure ustez, Gizarte Kontseilua berezko kapitulu batean arautu behar da eta, ezin hobeki, titulu berezi batean aurreproiektuaren barruan, EUSLk ematen zion garrantzia berreskuratuz eta EHUko gizarte-partaidetzaren organo gisa bere zeregina indartuz.

Aipatu nahi dugu analisi juridiko zorrotzak identifikatzen duela indarreko EUSLk eta USLOk Gizarte Kontseiluari ematen zizkieten zenbait eskumen ez daudela berariaz jasota aurreproiektuaren artikuluetan. 71.r) artikuluko ixte-klausula bat gaitu eta Estatuko oinarritzko legedia aplikatzen jarraitu arren, eginkizun horiek ez aipatzeak segurtasun juridikorik eza sor dezake edo Gizarte Kontseiluaren eginkizunari buruzko interpretazio mugatzailea egin daiteke. Egokia deritzogu eskumen horiek berreskuratzea. Hala, 71. artikuluko eginkizunen katalogoa zehatza izan behar da, eta ez da indarreko legedia murriztu behar. Era berean, komenigarria da Gizarte Kontseiluaren

partaidetza indartzea finantzaketaren, urte anitzeko plangintzan, inbertsioetan eta azpiegituretan.

- Bigarrenenez, batetik, Gizarte Kontseiluan mantendu behar da enpresa-erakunde adierazgarrien ordezkaritza eta sindikatu-erakunde adierazgarriena ere, baldintza berdinetan, konposizioa handituta edo egokituta, beste erakunde batzuen ordezkaritza gehigarriari buruz aurreikus daitekeenaren kalterik gabe.

Eta, bestetik, lehenengoaren eta bigarrenen ordezkaritza ziurtatu behar da Unibertsitateen Euskal Kontseiluan. Ildo horretatik, gogora dezagun aurreproiektuaren 39.g) artikulua berariaz esleitzen diola honako eginkizun hau: *"unibertsitateen eta enpresen arteko harremanak bultzatzea eta Gobernuak arlo horretan sustatzen dituen ekimenen berri ematea"*. Beraz, organoak enpresa-munduekin eta unibertsitate-sistemaren eta ekoizpen-ehunaren arteko konexioarekin zuzenean lotutako eskumenak ditu. Hala, koherentea dirudi enpresa-erakunde adierazgarrienek eta sindikatu-erakunde adierazgarrienek modu batean edo bestean ordezkaritza izatea.

3. Unibertsitateko langileen lan-eskubideak defendatzea eta aurreproiektuak Estatuko oinarritzko legediarekin koherentzia izatea, bereziki, Enplegu Publikoaren Oinarritzko Estatutuarekin (EPOE) eta Unibertsitate Sistemaren martxoaren 22ko 2/2023 Lege Organikoarekin (USLO)

Gure iritziz, lege-aurreproiektuak aintzat hartu beharko lituzke honako alderdi hauek:

- **Ikertzaileak lanpostuen zerrendan sartzeara eta eranskin katalogo bat sortzea.**

108.3 artikulua –ikertzaile ez-iraunkorrak– erabat ateratzen ditu ikertzaile ez-iraunkorren plazak lanpostuen zerrendatik eta sail eskudunaren aurretiazko baimenetik.

- **Tope mugatzaileak ezabatzea eta absentzien estaldura bermatzea.**

Lehenengo xedapen iragankorraren –Euskal Herriko Unibertsitateko irakasleak eta ikertzaileak (2. apartatua– eta 103.3 artikulua –kontratutako irakasleen eta ikertzaileen arduraldi-araubidea– babesean, aurreproiektuak behartzen du absentzia justifikatuak betetzera eta saiheste dezakeen muga bati eusten dio, irakaskuntzaren karga gainerako langileei helaraziz.

Testua honako modu honetan aldatzea proposatzen dugu: *"unibertsitate publikoak absentzien benetako estaldura bermatuko du, absentzia horiek legeko baimenei erantzuten badizkiete: jaiotza eta adingabeen zaintza, gaixotasuna, behin-behineko ezintasuna edo beste edozein lizentzia justifikatu. Kontratazio horiek ez dituzte topeak izango sailetan materialki estaltzea ez saihesteko. Planifikatze aldera, zentro bakoitzeko kupo nahikoa zehaztuko da, erreferentziatzat hartuta % 8 eta % 10 bitarteko tarteak, azaldu diren legeko kontingentziei erreparatzeko halabeharrezko kontratazio osagarriak gorabehera".*

- **Ordainsarien osagarriak pixkana finkatzea eta negozioazio kolektiboa (Azken xedapenetako bigarrena. Ordainsarien osagarrien sistema).**

Baloratzen dugu finkatu ezin daitekeen legeko zatia ezabatzea, baina araudira bidaltzeak ez ditu bermatzen egonkortasuna eta pixkana finkatzea. Gure ustez, legeak funtsezko bermeak zehaztu beharko lituzke eta araudia negoziatuari utzi garapena.

- **Unibertsitate publikoan talentu akademikoa eta ikertzailea atxikitzearen, erakartzearen eta egonkortzearen aldeko ituna** (106. art. *Ordainsarien araubide orokorra, apartatu berria eta azken xedapenetako bigarrena. Ordainsarien osagarrien sistema*).

Gure iritziz, EHUKo irakasleen eta ikertzaileen ordainsarien politika ezin daiteke beren-beregi banako osagarrietan, lehiakorretan edo aldiakako ebaluazioekin lotutakoetan funtsatu. Esperientziak erakusten du eredu horrek ez duela zuzentzen ohiko ordainsarien urritasuna eta zailtzen duela talentu akademikoa eta ikertzailea erakartzea, atxikitzea eta egonkortzea. Gainera, Euskadiko irakaskuntza-erreferentziekin alderatuz gero, dokumentatu da EHUKo irakasle eta ikertzaileen ordainsaria txikiagoa dela, beraz, kontraesanetan dago aurreproiektuak aldarrikatzen dituen kalitate- eta egonkortasun-helburuekin.

Ez da oinarritzko ordainsarien Estatuko araubidea aldatu behar. Erkidegoan egiturazko osagarri finkagarri bat jarri behar da unibertsitate publikoko irakasleen eta ikertzaileen ohiko ordainsariak duintzeko. Hala egin beharko litzateke EPOEren 24. artikulua onartzen duen ordainsari osagarrien konfigurazio tartean, eta USLOk aurreikusten duen irakasle eta ikertzaileen berariazko araubidearen kalterik gabe. Neurri honek negozioazio kolektiboa eskatzen du, eta argi eta garbi bereizi behar da bikaintasunari, produktibitateari eta ebaluazioari buruzko banako osagarrietatik.

Beharrezkotzat jotzen dugu artikuluen idazketan emakumeen eta gizonen arteko soldata-arrakalaren murrizketa sartzeko ordainsarien esparru berriaren helburu gisa. Nagusiki osagarri lehiakorretan oinarritzen diren sistemek desberdinkeriak erreproduzitzen dituzte lan-ibilbide etenen, zaintzen eta behin-behinekotasunaren ondorioz. Horregatik, egituraz ordainsaria duintzea benetako berdintasun-politikan sartu behar da.

- **Nazioarteko mugikortasuna merezimendu ez-baztertzaile gisa eta uztartzeko bermeak** (100., 101. eta 102. artikulua: *karrera akademikoa, mugikortasuna eta uztartzea nahiz karrera akademikoa*).

Aurreproiektuak zehazten du bi urtera arteko egonaldiak egin behar direla “izen handiko” nazioarteko unibertsitateetan. Betetzeke eskakizuna ez izan arren, izatez ezinbesteko bihurtzen da nazioarteko ibilbide hori, alde batera utzita nazioartekotzeak onartzen dituela proiektuak, sareak, tutoretza partekatuak, argitalpenak, batzordeak eta irakaskuntza partekatua.

Gainera, baldintza horrek nabarmenki zailduko luke irakasleak eta ikertzaileak finko bihurtzea, eta zenbait sailetan arazoak areagotuko lirateke irakasle berriak lortzeko.

Artikuluetan jarritik gero, egonaldietarako behar den finantzaketa bermatu behar da ezinbestez, kontuan hartuta langileen gastuak eta egin behar diren ordezkapenak. Era berean, saihestu behar da zeharkako diskriminazioa zainketak edo inguruabar pertsonalak direla eta.

Uste dugu eraginpeko artikulua ikuskatu beharko liratekeela honako hau jasotzeko: *“nazioarteko mugikortasuna lehentasunezko merezimendua izango da, baina ez eskakizun baztertzailea lanpostua eskuratzeko, egiaztatzeko, sustatzeko, egonkortzeko edo ordainsaria hobetzeko. Nazioartekotzea egiaztatzeko beste modu batzuk onartuko dira, eta*

salbuespena, malgutasuna edo baliokidetasuna egongo da zainketak, mendekotasuna, desgaitasuna, osasuna edo erantzukidetasuna direla eta, zigortu gabe”.

- **Gardentasuna, kontrola eta lan-bermeak bisitariaren eta itzal handiko irudien kasuan (97., 99. eta 106. artikulua):** *bestelako kontratazio motei buruzko zehaztapenak, kontratatutako irakasleak eta ikertzaileak hautatzea eta ordainsariaren araubide orokorra).*

Salbuespenezkoa da bisitariak, itzel handikoak edo parekoak kontratatzea, beraz, ezin daiteke bide arrunt bihurtu opakotasunerako edo lan-eskubideak saihesteko. Kontratu-formula bereziak erabili nahi badira, arrazoitu behar dira, gardenak izan eta langileen legeko ordezkarien kontrolpean gelditzeaz gain.

Gure iritziz, idazketa ikuskatu eta birformulatu behar da irudi horiek ez erabiltzeko egiturazko beharrak estali behar direnean edo borondatezkoak ez diren arduraldi partzialak, ondoz ondoko berritzeak edo negoziatu gabeko ordainsari-baldintzak ezarri nahi direnean. Halaber, bermatu behar da behin-behineko irudiek, bereziki irakasle bisitariarenak, zorrozki errespetatzen dituztela oinarritzko legediaren mugak.

Gure ustez, aipatu diren artikulua aldatu beharko lirateke behar den moduan honako arauketa hau sartzeko: *“Unibertsitate Sistemaren martxoaren 22ko 2/2023 Lege Organikoaren 86.1 artikulua eta Estatuko aplikazioko araudiak aurreikusten duena gorabehera, irakasle bisitariak, itzel handiko irakasleak, itzel handiko ikertzaileak eta pareko irudiak kontratatu nahi direnean talentua behin-behinean lortzeko egokitasun akademikoaren txosten publikoa beharko da, erabilitako kontratu-modalitatea arrazoituko da eta derrigorrez jakinaraziko zaizkie langileen ordezkari kontratazioaren eta ordainsariaren baldintza orokorrak.*

Irudi horiek ezingo dira egiturazko ohiko beharrak estaltzeko erabili, ez eta kontratu-bide paraleloak sortzeko ere langileak egonkortzeko, sustatzeko edo sartzeko ohiko prozedurez kanpo. Unibertsitate publikoak ezingo ditu inolaz ere arduraldi partzialak inposatu langilearen borondatezko eskaerari edo behar bezala justifikatuta dagoen arrazoi objektibo bati erantzuten ez badiote. Halaber, ezingo du lanaldia artifizialki zatitu erakunde enplegu-emaila gisa zenbait arlotan (lana, ordainsariak edo gizarte-segurantza) dagozkion eginbeharrak oso-osorik bere gain ez hartzeko.

Irakasle bisitarien kontratazioak zorrozki erreparatuko die oinarritzko legediak zehazten dituen behin-behineko mugei, eta ezingo dira ondoz-ondoko kontratuak edo irudiak kateatu helburu baliokidearekin egiturazko behin-behinekotasun egoerei eusteko”.

- **Ezkutuko enplegu anitza gelditzea eta Bateriaezintasunen Legea urratzea (105.1 art. Bateragarritasunaren araubidea)**

Aurreproiektuak hutsaldu eta gaingitzen du Estatuko oinarritzko legedia, “ikerketa eta gardentasuna” interes publikoaren albuespen orokorrean sartzen baititu. Estatuko oinarritzko araudiak jada arautzen du berariaz irakasleentzako eta ikertzaileentzako ikerketa (bereziki, Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Legeak 53/1984 Legearen 4.2 artikulua aldatu ostean). Zehatz-mehatz eskatzen du ikerketa-zentro publikoetan bigarren postu bat izateko, zuzendaritza-zientifikoaren eginkizunak barne, bi postuak denbora partzialean izan behar direla edo, bestela, ez-iraunkorrak (6.1 art.). Era berean, aurreproiektuak gaineratzen du bigarren jardura hori “funtzionario-araubidean” eman daitekeela, baina 53/1984 Legearen 3.1 artikulua xedatzen du beren-beregi “lan-kontratadunaren araubidean” izan behar dela. Erkidegoaren idazketa hori legez kanpokoa izateaz gain, enplegu anitza

sustatzen du eta unibertsitatean bertan ikertzeko eskakizuna husten du (USLOren 11.2 art.) erakunde instrumentaletara bideratzeko.

4. Unibertsitatearen autonomia eta gobernantza defendatzea

Gure ustez, aintzat hartu beharko liratekeen lege-aurreproiektuaren alderdiak zehazten dira.

- **Unibertsitateak enplegu publikoaren eskaintza onestea baimendutako kostu-mugen barruan** (93 art. *Langileen kostuak baimentzea*)

Batzorde honek ez du zalantzan jartzen Erkidegoak baimendu behar izana langileen kostuak USLOk xedatutakoaren arabera, ez eta EPOEren oinarritzko arauak ere EPE planifikatu, onetsi, argitaratu eta gauzatzeari buruz. Indarreko ESULk dagoeneko aipatzen du kostuak eta postuen eta kontratuen aurreikuspena baimendu behar direla. Lege berriak, ordea, autonomia handiagoko eredua aukera dezake: muga globala baimendu eta legezkotasuna egiaztatu ostean, unibertsitateari dagokio plazak zehaztea, negoziazio kolektiboa dela bide. Proposatzen da Estatuko gutxieneko gainditzen duten kontrolak ez erreproduzitzea.

- **Unibertsitateak berak lanpostuen zerrenda antolatzeke ahala** (92. eta 93. artikulua. *Lanpostuen zerrenda eta langileen kostuak baimentzea*).

USLOk uzten die unibertsitatei lanpostuen zerrenda aldatzea beren estatutuen arabera, Erkidegoak kostuak baimentzearen kalterik gabe. Indarreko EUSLk Gobernu Kontseiluari esleitzen dio lanpostuen zerrenda egitea aurrekontuko aurreikuspenen barruan. Lanpostuen zerrenda eta aldaketa bakoitza Eusko Jaurlaritzaren aurretiazko baimenaren mende uzteak unibertsitatearen beraren antolatzeke ahala ahultzen du, eta negoziazio kolektiboari eraginkortasuna ken diezaioke: mahaian akordio bat lor daiteke, baina gero baldintzatuta gera liteke eduki zehatzari buruzko kanpoko kontrola dela eta. Eusko Jaurlaritzak kontrolatu behar du zenbat gasta daitekeen eta legezkotasuna, baina EHUK erabaki behar du, esparru horren barruan, nola antolatzen dituen bere postuak eta lehentasunak.

Gure ustez, eraginpeko artikulua ikuskatu beharko lirateke honako hau biltzeko: *“Unibertsitate publikoko Gobernu Kontseiluari dagokio lanpostuen zerrenda eta haren aldaketak onestea, negoziazio kolektiboaren ondoren, lan-baldintzei eragiten dienean eta baimendutako kostuen muga globalaren barruan. Onetsitako lanpostuen zerrenda eta aldaketak unibertsitateen arloko sail eskudunari jakinaraziko zaizkio. Erkidegoaren kontrola legezkotasunera, aurrekontu-egonkortasunera eta gastuaren muga globala errespetatzera mugatuko da, postu zehatzen aukerara, banaketara, izenera edo konfiguraziora zabaldu gabe”*.

- **Zerbitzu publikoa babestea neurritz kanpoko zehapenen aurrean** (Bigarren xedapen iragankorra. *Estatutuak eta antolaketa- eta funtzionamendu-arauak eguneratzea, bigarren idatz-zatia*)

Gure iritziz, teknika legegileak huts egin du zehapen-araubide bera aplikatzean erakunde pribatuei eta unibertsitate publikoari. EHUK izaera publikoa du, eta funtzionamendua demokratikoa da, beraz, bere estatutuak aldatzeko, negoziazio-prozesuak, klaustroaren gehiengoak eta denbora saihestezinak (“beste erritmo batzuk”) behar dira, eta horiek

guztiak ez daude Administrazio Kontseiluaren mende. Euskal unibertsitate publiko bakarrari “unibertsitate-jarduera etetearekin” mehatxatzea administrazio-atzerapen bat dela eta, proportzioz kanpoko neurri bat da, eta herritarren hezkuntzarako eskubidea urratuko luke. Espresuki zehaztu behar da ixte-neurri hori bakarrik zentro pribatuei aplikatu behar zaiela.

- **Sindikatu-bermeak zehapen-espedienteetan** (67 art. *Zerbitzuen Ikuskapen Unitateak*)

Artikuluak Zerbitzuen Ikuskapen Unitateei zehapen-espedienteak hasteko ahalmena ematen die sindikatu-gardentasunari buruzko bermerik zehaztu gabe. Hori ez aipatzeak Euskal Enplegu Publikoaren 11/2022 Legearen 185.7 artikulua urratzen du. Artikulu horren arabera, espresuki behartuta dago langileen ordezkaritza-organoei kontu ematera zehapen-espedienteak hasi eta ebazten direnean. Horrez gain, EPOEren 40.1.c artikulua xedatzen du sindikatu-ordezkaritzak eskubidea duela jarritako zehapenen jakinaren gainean gelditzeko arau-haustek oso astunak direnean.

- **Ziurtagiriak elkar aitortzea eta eramateko gaitasuna** (98 art. *Irakasleak eta ikertzaileak ziurtatzea*)

Unibasq eta ANECAren eskumenak gorabehera, Eusko Jaurlaritzak eta Unibasqek hitzarmenak eta koordinazio-mekanismoak bultzatuko dituzte ziurtagiri eta ebaluazio positiboak elkar aitortzeko irakasle eta ikertzaile kontratatuen irudi baliokideen harira, justifikaziorik gabe berriz ere ez ebaluatzeko eta langileak unibertsitateen artean mugi daitezen errazteko.

5. Unibertsitate eredua, finantzaketa eta kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoak

Gure iritziz, lege-aurreproiektuak aintzat hartu beharko lituzke honako alderdi hauek:

- **Kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen lanbide-karrera, ordainsariak eta ebaluazioa** (112., 113. eta 114. artikulua: *kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen lanbide-karrera eta mugikortasuna; kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen ebaluazioa eta etengabeko prestakuntza eta kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen ordainsariak*)

Aurreproiektuak formalki aitortzen du kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen garrantzia, baina ez ditu nahikoa arautzen benetako eskubide profesionalak. 112. artikulua dio lanbide-karrera etorkizunean garatuko dela araudiz; 113. artikulua eginkizunaren ebaluazio-sistemak sartzen ditu berme gehiegirik gabe; eta 114. artikulua ordainsarien araubidea kanpoko muga mende uzten du, kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen unibertsitate-zehaztasunei erreparatu gabe.

Aipagarria da lege honek ematen duen aukera ez aprobetxatu izana lanbide-karrera horizontalaren garapena arautu behar duten printzipioak ez zehazteko. Izan ere, nahiz eta Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuak biltzen duen, orain arte ez da garatu.

- **Kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoak unibertsitate-planean sartzea**

Aurreproiektuaren 43. artikulua *Unibertsitate Plana* tresna nagusitzat du baliabideak planifikatzeko, baina ez du diagnostiko baliokidea egiten kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoentzat, taldeak unibertsitatean funtsezko eginkizuna izan arren. Unibertsitateko zerbitzu publikoaren kalitateak kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile tekniko nahikoak, egonkorak eta espezializatuak behar ditu.

- **Kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen prestakuntza lanaldiaren barruan**

113. artikulua *–kudeaketa, administrazio eta zerbitzuetako langile teknikoen ebaluazioa eta etengabeko prestakuntza–* “lehenetasunezko” terminoa erabiltzen du, eta lege zirrikitu bat uzten du erakundeak eskatzen duen prestakuntza lanorduz kanpo egiteko, konpentsaziorik gabe. Euskal Enplegu Publikoaren abenduaren 1eko 11/2022 Legearen 119.4 artikulua xedatutakoari jarraikiz, ordainsariarekin urteko lanaldia benetan betetzea ordaintzen da, beraz, baztertuta gelditzen da enplegu-emaileak eskatzen duen prestakuntza ez zenbatzea.

- **Unibertsitate publikoaren egitura-finantzaketa basala**

Lehenik eta behin, aipatu nahi dugu behin eta berriz unibertsitateak duen finantzaketa-arazoa. Ildo horretatik, konponbidea premiazkoa da. Gure ustez, aurrekoaren harira, Eusko Jaurlaritzak ibilbide-orri progresiboa, egiaztagarria eta aurrekontuz zuzkitutakoa zehaztu beharko luke, Europako estandarrak abiapuntutzat hartuta, eta, gainera, aintzat hartuta unibertsitate-elebitasunaren berezko eredua politika publiko bat dela bere egitura-kostuekin, eta jasagarritasunak finantzaketa osagarria behar duela.

- **Unibertsitate publikoaren lehenetasuna eta bermeak unibertsitate pribatuak sortu eta finantzatzeko**

Euskadiko EGABk aipatu nahi du, lehenengoz, oso kezkatuta dagoela unibertsitate pribatuak antolaketarik gabe sortu eta ugaritzearen harira eta horrek izan dezakeen inpaktua euskal unibertsitate-sistemaren kalitatean. Hala, ezinbestekotzat jotzen dugu kontrol-neurri egokiak hartzea hasteko baimenari eta, noski, finantzaketa-araubideari dagokionez, besteak beste, kontuan hartuta ikerketaren berezko programetarako urteko aurrekontuaren gutxieneko ehunekoa gehitzea bidezkoa ote den.

6. Eredua, sindikatu-bermeak eta egitura-eskubideak

Euskadiko EGABk zenbait gabezia ikusi ditu EHUren funtzionamendu egokirako eta langileen lan-baldintzen babesa bermatzeko garrantzitsuak diren alderdien arauketari dagokionez, beraz, proposatzen da aztertzea ea bidezkoa ote den honako alderdi hauek sartzea: ikertzaileak erakartzeko eta errotzeko programetan negoziatutako lan-bermeak; lan-poltsetako behin-behineko eta bitarteko langileak babestea, nahiz eta behin betiko plazarik ez izan hautaketa-prozesuen ondoren; subiranotasun teknologikoa, datuen zaintza publikoa eta berezko langileak hura kudeatzeko; finantzaketa pribatuaren gardentasuna eta kontrola; langileak hirugarren pertsonen indarkeriaren, jazarpenaren eta mehatxuen aurka babestea; ordainsariak egokitzea hizkuntza-eskakizunak aldatzen

direnean; zuzendaritza publiko profesionala eta erakunde instrumentalak mugatzea; berdintasun, aniztasun eta ongizaterako unitate desberdinak (Aniztasuna eta Ongizatea antolaketaren ikuspegitik batuz gero, egiturak ahultzen ditu); ikerkuntza biziagotzeko baimenak zainketetarako lan-absentzia baten ondoren; telelana arautzea; eta funtzionario izateko urte anitzeko planak legezko eskakizuna bete eta irakasle eta ikertzaile gehienak funtzionario izan daitezen.

7. Legean berdintasunaren tratamenduari buruz

Gai honen harira, Batzordeak egokia deritza honako gogoeta hauek egitea:

- *63. artikulua –gizonen eta emakumeen berdintasunerako eta diskriminazioaren, indarkeriaren edo sexu-jazarpenaren eta sexuagatiko jazarpenaren aurkako planak– honako hau xedatzen du: “unibertsitateek lau urteko planak izan beharko dituzte genero-berdintasunerako jardura guztietan; horrez gain, neurriak hartuko dituzte emakumeen eta gizonen arteko soldata-arrakala zuzentzeko, irisgarritasun- eta doikuntza-neurri egokiak izango dituzte desgaitasuna duten pertsonentzat, bai eta prebentziozko neurriak eta erantzun-neurriak ere indarkerien, diskriminazioaren edo jazarpenaren aurka”.*

Gure ustez, ez da argi gelditzen zer plan aipatzen diren artikulua horretan eta, gainera, oso gai desberdinak nahasten ditu. Unibertsitate Erkidegoari buruzko tituluan kokatzen denez eta, zehatzago esanda, 2. kapituluaren –unibertsitate-erkidegoa zaintzea–, itxuraz, plan orokorreari buruz hitz egiten da erakunde gisa unibertsitate-erkidegoan berdintasunaren alde eta diskriminazioaren aurka. Dirudenez, Eusko Jaurlaritzak, aldundiek edo udalek egiten dituzten erkidegoko, sailtako, foruetako edo tokietako planen edo estrategien antzekoak dira, baina enpresetarako emakumeen eta gizonen berdintasun-planetatik bereizita. Nahasgarria dirudi “emakumeen eta gizonen arteko soldata-arrakala zuzentzeko neurriak” aipatzen direnean unibertsitateko berdintasun planean enpresa gisa, baina ez unibertsitate-erkidego guztia erantzutzea.

Horregatik, egokitzea jotzen dugu halako plan mota aipatzea orokorrean diskriminazioaren, indarkeriaren edo jazarpenaren aurkako neurriari buruz hemen adierazten den guztia sartzeko, baina soldata-arrakalaren gainean hitz egin gabe. Esan dugun bezala, eduki hori enpresako berdintasun-planari dagokie. Halaber, alde batera utzi beharko liriteke sexu-jazarpena edo sexuagatiko jazarpena planarekin batera negoziatzen diren protokoloetan jorratu behar baitira. Langileen legezko ordezkariarekin negoziatzearen eginbeharrak, bai eta unibertsitateen enpresa gisa emakumeen eta gizonen berdintasunerako planak eta LGTBI planak izatea ere titulu berean aipatu beharko liriteke, baina 1. kapituluaren, non “unibertsitate-erkidegoko kideez” hitz egiten den eta, zehazki, “unibertsitateen zerbitzura diharduten langileak” 2. atalean.

- *102. artikulua –uztartzea eta karrera akademikoa– xedatutakoaren arabera, “eraginkorrak izan diren neurriak hartuko dira emakumeen karrera akademikoa izan, bertan iraun eta aurrera egiteko. Hona hemen, besteak beste, neurri horiek: (...) Bidezkoa bada, neurri horiek beste pertsona batzuentzat izan ahalko dira uztartzeko behar baliokideak egiaztatzen badituzte”.*

Gure ustez, neurri horiek egokiak dira, baina lehenengo atalean emakumeak aipatzen direnez eta gero “uztartzeko behar **baliokideak** egiaztatzen dituzten beste pertsona batzuk”, aurreuposatzen dira emakumeak dituztela uztartze-beharrak, beraz, berriz ere emakume horien esku gelditzen da zaintzearen betekizuna.

Hasiera batean, uste dugu asmoa dela emakumeentzako ekintza positiboko neurriak hartzea, baina gero beste pertsona batzuei zabaltzen zaizkie, hain zuzen ere, “uztartzeko behar baliokideak” dituztenei. Modu horretan, idazketak genero-rolak betikotzen ditu, baina errotik atera behar dira. Bestalde, neurri horiek irakasleentzat eta ikertzaileentzat bakarrik aipatzen dira, eta gure iritziz, langile guztientzat lirateke.

Uztartzea eta erantzukidetasuna batera doaz eta bigarrenari buruzko aipamenik ez da egin aurreproiektuan. Horregatik, iradoki dugu garatzen diren neurriak erantzukidetasunean oinarritzea.

IV.- ONDORIOA

Euskadiko EGABk Zientzia, Unibertsitate eta Berrikuntza Sailaren aukera eta ahalegina baloratzen ditu EAERI Euskal Unibertsitate Sistema arautzeko esparru arautzaile eguneratua emate aldera. Lege-aurreproiektuaren edukia egokia izateari buruz, Euskadiko EGABk aurreko ataletan adostutako gogoetetara jotzen du.

Bilbon, 2026eko urriaren 7an

OE Presidentea

Javier Muñecas Herreras

Idazkari Nagusia

Izaskun Astondoa Sarria

ERANSKINA

LAB SINDIKATUAREN ORDEZKARIEN BOTO PARTIKULARRA

EGABeko osoko bilkurak bilera egin du 2026ko urriaren 7an, eta bertan Unibertsitateen Lege-Aurreproiektuari buruzko irizpena onetsi da, LAB Sindikatuak aurkako botoa eman duelarik. Bilera horren ondoren, erakunde honek honako hau adierazi nahi du:

BOTO PARTIKULARRA

Egindako irizpenaren aurka gaudela adierazi nahi dugu, irizpenak egiten dituen zenbait ekarpenekin bat egiten dugun arren, honako arrazoi hauek direla eta:

- 1. Unibertsitate sistemaren lege-aurreproiektu honek oro har, unibertsitate pribatuen eredua hauspotzen duelakoan gaude eta ezin dugu inolaz ere, helburu horrekin bat egin. Horren adibide garbiak dira, besteak beste:**
 - Sistemari buruz ari denean unibertsitate publiko eta pribatuen arteko harmonizazioari egiten dizkion erreferentziak. Gure aburuz, unibertsitate publikoaren baitan ardaztu behar da unibertsitate-sistema, EHU sistemaren ardatz izatearekin batera berau indartuz, eta unibertsitate pribatua izatekotan osagarritzat hartuz. Unibertsitate pribatuek inondik inora ere ezin dute izan unibertsitate publikoaren alternatiba baliokide eta ezin dute pareko rola izan.
 - Kontratu programen bitartez, unibertsitate pribatuari diru publikoa emateko bidea hauspotzen du.
 - Baldintzarik edota betekizunik gabe ematen zaie unibertsitate pribatuei diru publikoa. LABentzat diru publikoa jasotzeko betekizun edo baldintzak ezarri behar dira, horien artean: euskarazko eskaintzaren bermea, segregazioa bultzatuko ez duten eta inklusiorako neurriak bultzatzea, EHUri eskatzen zaien baldintzekin parekatzea, langileen lan-baldintza egokiak bermatzea hobekuntza eta adostasunez bitartez, eta abar.
 - Lege-aurreproiektu zirriborroak unibertsitate pribatuen inguruko titulu edo atalean ez du inolako aldaketa eta berrikuntzarik proposatzen, orain artekoa mantentzeak unibertsitate pribatu horiei zein sortu daitezkeen berriei hauspoa ematen dielarik. Gogoratu behar dugu orain arteko legearen testuinguruan onartu zela unibertsitate pribatu berri bat sortzea, EUNEIZ, alegia. Aurreproiektu honek ez du unibertsitate pribatu berrien sorkuntza hori mugatzen edota unibertsitate pribatuen hedapena ere ez.
- 2. Unibertsitateen lege berriaren zioetan Euskal Herriak bere hezkuntza eta unibertsitate-sistema burujabe eta propioa eratzeko duen eskubidea jaso behar da,** egungo hezkuntza sistemak dituen gabeziak (eskuduntzei eta ereduari dagokienez) onartuz eta horiek gainditzea xede izanik. Egungo estatus juridiko-politikoa gainditu, eta unibertsitateen eskumen osoaren transferentzia eta erabaki ahalmen osoa beharrezkoa direla jaso behar du legeak; besteak beste, bere langileen baldintzak arautzeko erabateko eskumena. **Era berean, legeak Euskal Herriko gainontzeko lurraldeekin izango duen harremana egituratu beharko luke,** Legean Nafarroako eta Ipar Euskal Herriko unibertsitateekiko harremanak lehenestea jaso, **Euskal Herriko unibertsitateen arteko harremanen artikulazioa, alegia.**

3. **Ez du kokatzen EHU sistemaren ardatz gisa, bere finantziazioa bermatu eta handituz.** Unibertsitate publikoaren finantzaketa egokia bermatu behar da, unibertsitate publikoak izan behar duen aurrekontu zuzkidura handituz eta legean horretarako tresnak ezarriz.
4. **Euskara lehenetsi eta bultzatzeko egiturazko neurriak zein neurri espezifikoak faltan ditu.** Euskarak lehentasunezko tratua jaso behar du, euskaraz lan egiteko eta ikasteko eskubidea bermatzeko eta hizkuntza ofiziala euskara duten beste unibertsitate batzuekiko lankidetzaren eta harremana errazteko.
5. **Langileriari dagokionez, berriz, langile-kategoria ezberdinetan lan-baldintzak hobetzeko neurriak jaso beharko lituzke legeak. Zenbait arlotan, aldiz, kontrako norabidean sakontzen du:**
 - Negoziazio kolektiborako eskubidea ez du jaso. Legezko langileen ordezkariak sindikalarekin lan-baldintzak negoziatu behar dira, negoziatzeko kolektiborako dugun eskubidea errespetatuz eta soldadari zein enpleguari dagozkion gai guztiak hemen negoziatuz; horien artean, adibidez, ordainsari osagarriak.
 - EHUK plantilla nahikoa izan behar du irakasleen eta ikertzaileen (IRI) zein Teknikariak eta Kudeaketako eta Administrazio eta Zerbitzuak Langileen (TEKAZEL) arloetan euskal jendarteari eman behar dion zerbitzua eman ahal izateko, horretarako, TEKAZEL/IRI ratioa handitu behar da eta legeak hori bermatu lezake.
 - Egiturazkoak diren baina kanporatuta eta pribatizatuta dauden zerbitzuak publikatzeko eta langileak subrogatzeko araudia legean txertatu beharra dago.
 - IRIren ibilbide akademikoan nazioarteko unibertsitate “prestigiotsuetan” bi urte bitarte arteko egonaldiak egin beharra zehazten du. Hau bete beharreko baldintza gisa jasotzen ez den arren, de facto nazioarteko ibilbide hori egitea ezinbesteko bilakatzen du. Egonaldi hori, berrikusi eta birformulatu beharra dagoelakoan gaude. Gainera, baldintza honek IRIak iraunkor bihurtzeko eskubidea nabarmen zailduko luke, sail batzuetan irakasle berriak lortzeko arazoak areagotuz. Aurrekoaz gainera, egonaldiak egiteko beharrezko finantzaketa ezinbestez bermatu behar da, langileen gastuak (klase arrakala ez handitzeko) eta beharrezko ordezkariak kontuan hartuz.
 - TEKAZEL langileen lan ibilbideari eta eskarmentuari balioa eman behar zaie, ez soilik IRIei.

Aurrekoetatik guztiatik, LAB Sindikatuak kontrako bozka ematen dio *Unibertsitateen Lege-Aurreproiektuari* buruzko irizpenari idatzi honen zehar emandako arrazoiengatik. LABentzat aurkeztu zaigun lege-aurreproiektu proposamena guztiz eraberritu beharko litzateke eta ez gatoz bat irizpenean jasotzen den azken ondorio orokorarekin.

Euskal Herrian, 2026ko urriaren 7an.

LAB SINDIKATUA